

**PERIODYKI POLSKIE
WYDAWANE W KAMIEŃCU
PODOLSKIM
1920 r.**

Lud Podolski, Głos Podola, Ziemia Podolska

Zarys problemu

- ❖ Terytorium współczesnej Ukrainy zamieszkały przez liczne grupy „nieukraińców”
- ❖ Radziecki spadek - to spadek niepodległej Ukrainy i niepodległej Polski
- ❖ Ludność polska URSR – niewolniczka administracji bolszewickiej

Cele do osiągnięcia

❖ Dokonać analizy lingwistycznej tekstów zawartych w czasopismach:

✓ Scharakteryzować językowe cechy tekstów czasopism, określić ich wpływ na kształtowanie języka prasy w czasie międzywojennym

✓ Ujawnić wpływ zasobów leksykalnych oraz składniowych na kształcenie ogólnego językowego obrazu polskojęzycznego pisma na kresach południowych

Opracowania dotyczące polszczyzny w Ukrainie

Biedną jest liczba prac dotycząca polszczyzny w
periodyce polskojęzycznej na Ukrainie

*Studia nad prasą polską XIX-XX
wieku; Prasa Lwowska w latach
1864-1918. Bibliografia, Kraków-
Lwów-Książki-Czasopisma-
Biblioteki, Jerzego Jarowieckiego*

*Zaczyny dziennikarstwa
polskiego na Bukowinie,
Jana Bujaka*

Z dziejów
czasopiśmiennictwa
polskiego w ZSRR,
Krystyny Sierockiej

Polska prasa
komunistyczna w ZSRR
w latach 1917-1927
A. Slisz

Bogatszą jest praca w tym kierunku z polszczyzną
na północnych kresach

J. Mędelska

*Język polski prasy
wileńskiej (1945-1979);
Język „Prawdy Wileńskiej”*

E. Kurzawa

*Polskie środki masowej
komunikacji na
Wileńszczyźnie*

Z. Marszałek

*Z historii wydawnictw
polskojęzycznych na
radzieckiej Litwie.*

Prasa polskojęzyczna w Ukrainie

Po rewolucji lutowej prasa polska na Ukrainie przeżywała okres żywiołowego rozkwitu, przyczyny:

✓ niewątpliwie złagodzenie przez władze państwowe represyjnego kursu wobec własnych poddanych, wynikające z konieczności tonowania ujemnych skutków wojny

wyraźny upadek tego rozkwitu:

✓ Niechętny stosunek czy też nawet wrogość kolejnych władz ukraińskich, bolszewickich

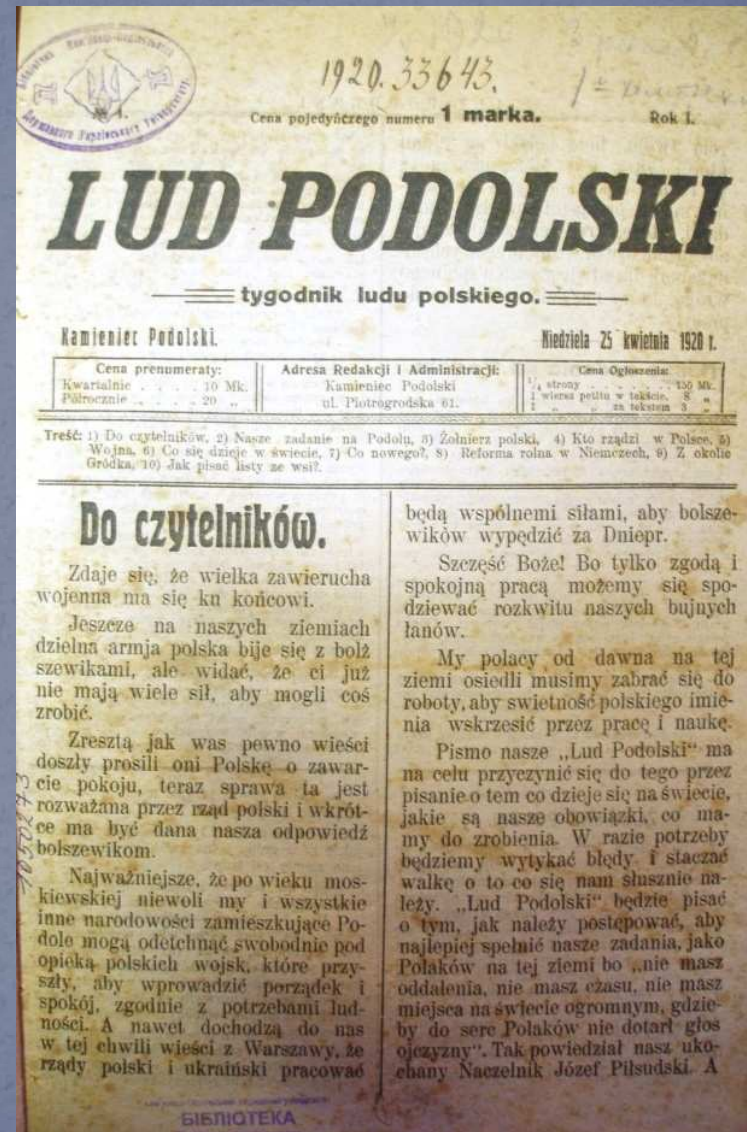
✓ trudności finansowe

✓ drożyzna

✓ chaos komunikacyjny

LUD PODOLSKI

Tygodnik ludu polskiego wydawano w Kamieńcu Podolskim pod redakcją K. Wójcickiego (w późniejszym czasie od 5 maja 1920 r. Edmunta Straucha). Było to wydawnictwo Okręgu Podolskiego organizacji Straży Kresowej. Każdy numer gazety obejmuje 10 stron.

Główne założenia pisma:

Pismo nasze Lud Podolski ma na celu przyczynić się do tego przez pisanie o tem co dzieje się na świecie, jakie są nasze obowiązki, co mamy do zrobienia. W razie potrzeby będziemy wytykać błędy i staczać walkę o to co się nam słusznie należy. Lud Podolski będzie pisać o tym, jak należy postępować, aby najlepiej spełnić nasze zadania, jako Polaków na tej ziemi bo „nie masz oddalenia, nie masz czasu, nie masz miejsca na świecie ogromnym, gdzieby do serc Polaków nie dotarł głos ojczyzny”. Tak powiedział nasz ukochany Naczelnik Józef Piłsudski”

Nasze zadania na Podolu.

Szósty miesiąc już dobiega ku końcowi, prawie pół roku dzieli nas od tej chwili, gdy wojska polskie, wkroczyły na Podole, przynosząc nam długo oczekiwaną i upragnioną wolność i spokój.

Dzień każdy przynosi coraz to większą chwałę oręła polskiego, a nowe części kraju naszego doznają tej chwili szczęśliwej, gdy Rzeczpospolita Polska bierze je pod swoją opiekę, dając rekojmię spokojnego i twórczego życia. Coraz to dalej odziera się teren działań wojennych, coraz to więcej obowiązków i zadań spada na społeczeństwo nasze, a my wciąż jesteśmy tylko biernymi widzami, pogryźmi w zwykłej beztrosce o jutro.

Tak dalej być nie może! Gdy delegacja społeczeństwa naszego była u Naczelnika Państwa i oddawała mu w opiekę losy i przyszłość naszego kraju, Naczelnik odpowiedział to słowami: „Wojska polskie zajęły kraj ten, od was tylko należy przyszłość i jego losy”. Są to wyraźne, a dobitne słowa, budujące przyszłość swoją.

Spójrzmy tylko na kraj nasz, a zobaczymy ruinę tylko. Niegdyś piękny, bogaty, spokojny pozostał terenem wzdruć i walk bratobójczych i niespokoju.

Nie pierwszy raz to w historii naszego kraju. Od czasu, gdy ludzkie w pamięci notują wypadki

Eduard Aleksandrowicz,

ŻOŁNIERZ POLSKI. *)

W tej gazecie są działają:
Co nowego?, Wojna, Co się dzieje na świecie, Do czytelników, Rodacy!, Z Podola, Ze Straży Kresowej, Wiadomości gospodarcze, Na wschód.

№ 4. Cena pojedynczego numeru 1 marka. Rok I.

LUD PODOLSKI

tygodnik ludu polskiego.

Kamieniec Podolski. Niedziela 16 Maja. 1920 r.

Cena prenumeraty:		Adres Redakcji i Administracji: Kamieniec Podolski ul. Piotrogradzka 61.	Cena Ogłoszenia:	
Kwartalnie	10 Mk.		1/4 strony	150 Mk.
Półrocznie	20 "		1 wiersz petitu w tekście . . .	8 "
			1 " " " za tekstem	3 "

Treść: 1) Bolszewicy w opałach. 2) Zasludze i cnoicie wojskowej. 3) Stowarzyszenia pie-
niężne. 4) O reformie rolnej w Polsce. 5) Na wschód. 6) Co nowego?. 7) Z Podola.
8) Ze straży Kresowej.

Bolszewicy w opałach.

Ofenzywa naszych wojsk posuwa się ciągle naprzód. Upadają miasta za miastami na Ukrainie, zagarnięte poprzednio przez bolszewików. Obszar ich panowania kureczy się i maleje z każdym dniem. Wielką klęską dla bolszewickiej Rosji będzie utrata żyznych łądów naddnieprzańskich, kopalni donieckich, dostępu do morza Czarnego gdy powstanie państwo Ukraińskie. Dziś ważą się losy Rosji. Naczelnik Józef Piłsudski uderzył Moskali w najczulsze miejsce. Bolszewicy ogromnie się przeliczyli zbyt ufając w swoje siły. Nie chcieli się bowiem zgodzić na warunki, jakie postawiła im Polska, a teraz będą musieli ustąpić przed siłą. Okazuje się że, nie tylko w stosunku do Polaków bolszewicy się przeliczyli ze swemi siłami. Rozpoczęli oni pertraktacje z Anglikami i zaczęli obiecywać im złote góry; zgodzili się zapłacić przedwojenne i wojenne długi carskiej Rosji, pozwolili na czerpanie ze swych bogactw mineralnych, obiecali dostarczać surowców, zboża, drzewa i t. d. Okazało się jednak, że żadnej z tych obietnic dotrzymać nie mogli i nie chcieli.

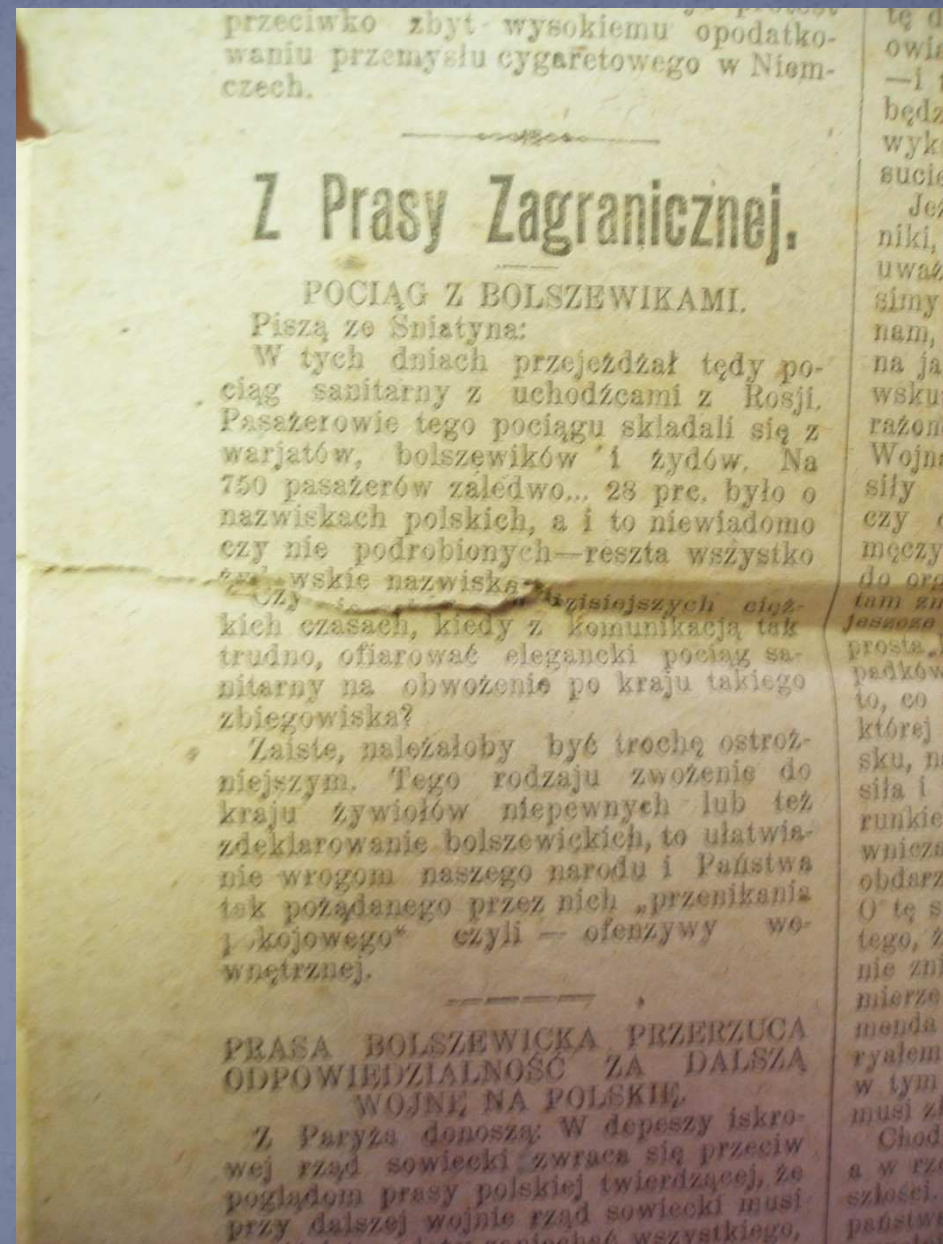
Oczywiście, jeżeli kto chce mieć coś na sprzedaż musi dużo się napracować, aby wyprodukować te towary, nawet surowe. Tymczasem w Rosji życie gospodarcze jest zupełnie zrujnowane, chociaż robotnik rosyjski musi pracować po dwa-naście godzin dziennie, a włościanin nie jest pewien, czy zbierze zasiane zboże. Wobec takiego bezładu w gospodarstwie narodowym niemają nie na sprzedaż, sami cierpią głód, a Anglicy przestali się o nich troszczyć i zerwali rokowania, które dawniej odbywały się w stolicy Danji--Kopenhadze. Z drugiej strony Japończycy zajmują Syberję i znaczna część tego kraju znajduje się już w ich rękach. Potwierdzają to najnowsze wiadomości. Rokowania pokojowe z innymi narodami

ZIEMIA PODOLSKA

Ziemia Podolska: w podtytule *dziennik bezpartyjny poświęcony szerzeniu oświaty i budzeniu ducha polskiego na kresach*. Wydawany był w Kamieńcu Podolskim w 1920 r. pod redakcją Zofji Kwiatkowskiej, wyd. Dom Polski.

Ziemia Podolska ukazywała się podczas wojny polsko-bolszewickiej, dlatego też na jej łamach, oprócz artykułów poświęconych kwestii oświaty, wiele miejsca zajmowały doniesienia frontowe: *Z frontów, Z Litwy, Z Ukrainy, Komunikat Sztabu Generalnego z dnia 28 lutego 1920, Front Wołyński, Front Podolski.* Oprócz wyżej wymienionych działań występowały także *Prawostrzęt, Dział informacyjny, Dział urzędowy, Z prasy zagranicznej, Szkoła polska, Ogłoszenia.*

GŁOS PODOLA

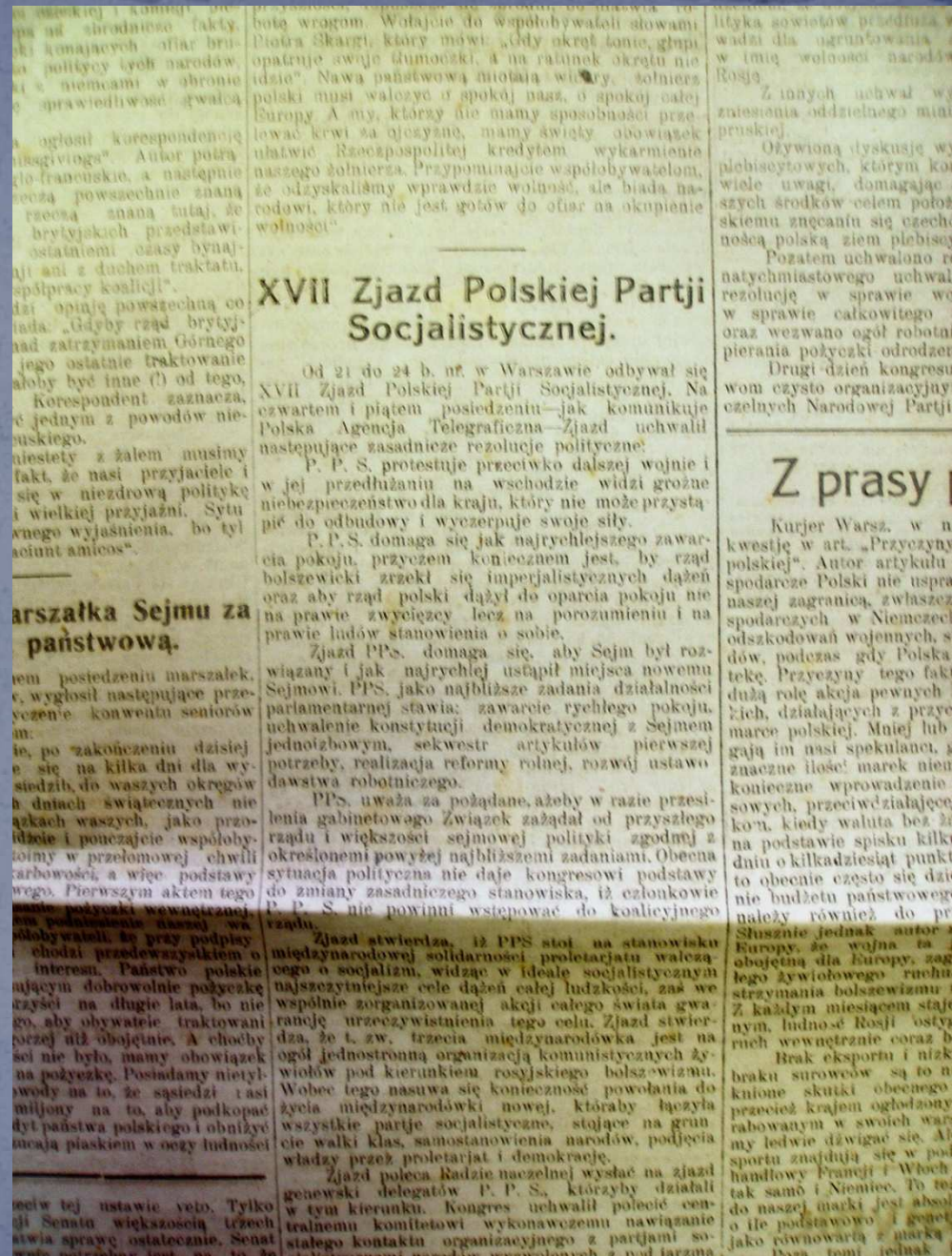
Głos Podola:

pismo wydawane w Kamieńcu Podolskim pod redakcją i wydawnictwem Władysława Waroczewskiego. W *Głosie Podola* były następujące działy: *Z prasy polskiej, Z prasy ukraińskiej, Depesze, Kronika, Kursa giełdy Lwowskiej, Ogłoszenia.*

Na łamach *Głosu Podola* (nr. 31 od 28 Maja, 1920 r.) poruszano także tematy dotyczące tworzenia warunków do rewolucji socjalistycznej w Polsce, czyli organizowania aparatu władzy, o czym świadczy materiał artykułu *XVII Zjazd Polskiej Partji Socjalistycznej*

Wydawnictwo „Głosu Podola” trwało w ciągu jednego roku, 1920, wiemy o istnieniu 4-5,9,15,27,30,58-59,61-62 numerów przechowywanych w Lwowskiej Naukowej Bibliotece im. W. Stefanyka NAN Ukrainy, w Kamieńcu Podolskim, na Wydziale Rzadkich Wydań (Uniewersytet Narodowy im. Iwana Ohijenki) nr. 31 z 28 Maja 1920 r.

Reasumując, należy stwierdzić,

iż Kamieniec i mieszkańcy Kamieńca Podolskiego, ich przeszłość, aspiracje narodowe znalazły się w kręgu zainteresowań polskiej (polskojęzycznej) publicystyki w pierwszych latach po I wojnie światowej. Wpisywała się ona tematami w ramy zagadnień związanych z przyszłością obecności polskiej na byłych kresach Rzeczypospolitej szlacheckiej w realiach stworzonych przez rozwój, nie kwestionowanych w zasadzie przez polską publicystykę, odrodzonych ruchów narodowych, w tym i ukraińskiego.

Другими депутатами Советской России.

„Темпс“ о Польшѣ.

ПАРИЖ. 6.5 (ПАТ). „Темпс“ помѣщает на своихъ гранкахъ длинную статью, въ которой особенно подробно описываетъ свое прѣдставленіе. „Какъ латышамъ отдавъ Данію, такъ Пильсудскій рѣшилъ отдать украинцамъ Кіевъ-нишеть галета. Оставляя въѣрной своимъ принципамъ, Польша можетъ служить примѣромъ инымъ государствамъ; многимъ Польша оказала огромныя услуги, очищая отъ большевиковъ Украину. Польша имѣетъ право на то, чтобы ея прѣдставитель во участвовалъ во всѣхъ конференціяхъ, касающихся Польши, наравнѣхъ равноправія съ иными державами. Польша х. опочесъ о дозущеніи ея прѣдставителю на конференцію въ Спа. Она можетъ рассчитывать на поддержку Франціи въ этомъ дѣлѣ“.

Въ Нижней Палатѣ

„Темпс“ о polityce Polski.

„Темпс“ drukuje dlugi artykuł wychwalający Polskę, która w nadzwyczajny sposób realizuje swój program. Jak Łotyszom oddano Dynaburg, tak Pilsudski jest zdecydowany oddać Kijów Ukrainie—pisze „Темпс“—Pozostając wierną swoim zasadom Polska może służyć za przykład. „Polska ma prawo oczekiwać, by rząd jej uczestniczył od tej chwili we

P O L S K I.

№ 5.

wszystkich konferencjach poruszających sprawy obchodzące Polskę. W najbliższym czasie Polska domagać się będzie dopuszczenia na konferencje w Spaa. Może ona liczyć na poparcie Francji.

Zamknięcie odwrótu wojskom czerwonym